

kirjaamo.ym@gov.fi

Viite: Ympäristöministeriön lausuntopyyntö vesienhoitoasetuksen muuttamista koskevasta luonnoksesta ja ympäristöarvioinnista (VN/31537/2024)

ELY-keskusten lausunto vesienhoitoasetuksen muuttamista koskevasta luonnoksesta ja ympäristöarvioinnista

Tausta

Lausuntopyynnön mukaan nyt ehdotetuilla muutoksilla vesienhoitoasetukseen pyritään täsmentämään sitä, miten vesienhoidon ympäristötavoitteita arvioidaan vesienhoidon suunnittelussa ja lupaharkinnassa yksittäisten hankkeiden vaikutusten arvioinnissa. Tätä varten asetuksessa on tarkoitus täsmentää olemassa olevien säännösten pohjalta pinta- ja pohjavesien ominaispiirteiden selvittämistä, pintavesien jaottelua pintavesityyppeihin sekä pintaveden ekologista luokittelua koskevia säännöksiä.

Lausuntopyyntöön sisältyvä ympäristöarviointi on suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (200/2005, SOVA-laki) mukaisesti tehty vain asetusmuutosten osalta. Suunnitelmaa koskenut lausuntokierros järjestettiin alkuvuonna 2025. Nyt esitetyn ympäristöselostuksen tavoitteena on kuvata arvioinnin kannalta keskeiset asiat ja antaa kokonaiskuva asetusmuutoksen merkittävistä ympäristövaikutuksista.

Ympäristöministeriö on pyytänyt lausuntoa vesienhoidon järjestämisestä annetun asetusmuutoksen luonnoksesta ja sen ympäristöarvioinnista. Lausuntoa on pyydetty asiassa kaikilta ELY-keskuksilta erikseen. ELY-keskusten ympäristö- ja luonnonvarat -vastuualueiden johtajat ovat sopineet, että Keski-Suomen ELY-keskus antaa lausunnon ELY-keskusten Y-vastuualueiden puolesta. Lausuntoon on voinut toimittaa kommentteja kaikista ELY-keskuksista. Kommentteja ovat toimittaneet Keski-Suomen, Pirkanmaan, Pohjois-Pohjanmaan, Uudenmaan, Hämeen sekä Varsinais-Suomen ELY-keskukset, joiden näkemykset on huomioitu lausunnossa soveltuvin osin joko sellaisinaan tai yhteensovitettuina.

ELY-keskusten lausunto

Ympäristöarviointi

Laadittu arviointi kattaa lähtökohtaisesti SOVA-lain kautta tulevat edellytykset ja kuulemiseen liittyvät velvoitteet. On hyvä, että vaikutusarviointi on laadittu yhdessä muun valmistelun kanssa, jolloin arvioinnin tulos tulee paremmin sidotuksi ja huomioitavaksi osaksi muuta valmistelua. Lisäksi on hyvä, että myös sosiaalisten vaikutusten arviointi

18.6.2025

on huomioitu ja vaikutukset tunnistettu, koska tällä lainsäädännöllä on vähintäänkin välillisiä vaikutuksia myös ihmisten elinympäristöjen viihtyvyyteen mm. tavoitteiden asettelun kautta mm. ympäristöluvituksessa ja valvonnan kautta. Arvioinnin johtopäätökset sinänsä ovat loogiset eikä asetuksen muutoksella sinänsä tule olemaan merkittäviä vaikutuksia ympäristöön, vaan lähinnä käytettävää aineistoa tulkitaan toisin.

Arviointiselostus on kuitenkin hyvin yleisellä tasolla eikä siinä tarkemmin kerrota esimerkiksi arviointimenetelmiä ja/tai arvioijien osaamista, vaan tiivistelmässä todetaan vain arvioinnin johtopäätökset.

Ympäristöarvioinnissa ei ole kuvattu, miten ympäristöarvioinnin suunnitelmasta annettu palaute on otettu huomioon. ELY-keskusten Y-vastuualueiden suunnitelmasta antamassaan yhteisessä lausunnossa (KEHA/919/2025, 7.2.2025) oli useita huomioita arviointia varten, joita kaikkia ei ole huomioitu arviointia laatiessa.

Ympäristövaikutusten arvioinnissa vertailtiin kahta vaihtoehtoa sekä niiden vaikutuksia nykytilaan. VE1:ssä asetuksen liitteissä määritettäisiin vertailuolot ja luokkakohtaiset raja-arvot biologisille luokittelumuuttujille, kun taas VE2:ssa Suomen ympäristökeskus määrittäisi ko. muuttujien vertailuolot ja luokkarajat. Ympäristöarvioinnissa ei tunnistettu merkittäviä eroja näiden sääntelyvaihtoehtojen välillä ympäristövaikutusten osalta. Tämä on perusteltua, koska molemmissa vaihtoehtoissa määritettäisiin käytännössä samat vertailuolot ja luokkarajat.

Perustelumuistiossa ei kuvata miten valinta sääntelyvaihtoehtojen välillä tehtiin, ja miten arvioinnin tulokset valinnassa huomioitiin. Arvioinnin mukaan ”kokonaisuutena tarkastellen vaihtoehto 2 takaa kuitenkin paremmin, että vertailuolot ja luokkarajat säännöllisesti tarkistetaan ja että ne perustuvat tuoreimpaan luonnontieteelliseen tietoon”, mutta muita eroja arvioinnissa ei tunnistettu. Arvio puoltaisi siten sääntelyvaihtoehtoa VE2. VE2, jossa vertailuolot ja luokkarajat käytännössä tarkistetaan vesienhoitokausittain, on joustavampi ja varmempi menettely kuin asetuksen liitteissä määritetyt vertailuolot ja luokkarajat. Uusimman luonnontieteelliseen tiedon huomioon ottaminen ja määrittelyjen päivittäminen on nopeampaa ja hallinnollisesti paljon kevyempi menettely vaihtoehdossa 2. Vaihtoehtojen vertailussa myös riskitarkastelu olisi kuitenkin ollut hyvä ottaa mukaan, koska yleisluonteisemman veloitteen kautta luokitteluoheistukset voivat ainakin periaatteessa muuttua tai tarkentua jokaisella luokittelukaudella ja siten vaikuttaa luokittelun tulokseen. Onko tällöin mahdollista, että lupavelvoitteetkin tultaisiin tarkastelemaan eri lähtökohdista?

Arvioinnissa tunnistettiin välillisiä ympäristövaikutuksia vesien tilan luokittelun kautta. Molempiin sääntelyvaihtoehtoihin VE1 ja VE2 sisältyy ehdotus minimitekijäperiaatteen käytöstä ekologisen tilan luokittelussa. Minimitekijäperiaatteeseen siirryttäessä vaaditaan selostuksen mukaan hyvän tilan saavuttamiseksi kaikkien laatutekijöiden osalta vähintään hyvän tilan saavuttamista, ja jatkossa heikoimmassa tilassa oleva laatutekijä määrää vesimuodostuman ekologisen tilan. Selostuksessa todetaan, että hyvän tilan tavoite koskee jokaista laatutekijää, eli

18.6.2025

toimenpiteitä tarvitaan, kunnes kaikkien laatutekijöiden osalta hyvä tila on saavutettu. Selostuksen mukaan tämä voi tarkoittaa enemmän toimenpiteitä ja suurempaa muutosta vesien tilassa kuin aiemmin käytetyn luokittelumenettelyn aikana. Kun vesienhoitoasetuksen muutetuissa kohdissa kuitenkin todetaan mm., että fysikaalis-kemialliset tekijät voivat laskea vesimuodostuman tilan enintään tyydyttävään ja hydrologis-morfologiset tekijät voivat laskea vesimuodostuman tilan enintään hyvään tilaan, voisi olla hyvä täsmentää myös ympäristöselostusta tältä osin. Eli avata vielä konkreettisemmin sitä minkä kaikkien laatutekijöiden tulee olla erikseen tarkasteltuna vähintään hyvässä tilassa, ja mille kaikille laatutekijöille tulee jatkossa toimenpiteitä kohdistaa, mikäli ne eivät erikseen tarkasteltuina ole hyvässä tilassa. Olisi tärkeää, että nyt minimitekijäperiaatteeseen siirryttäessä tästä olisi kaikilla selkeä käsitys.

Ympäristöselostuksessa todetaan, että tarkastelluilla sääntelyvaihtoehdoilla ei tunnistettu olevan vaikutuksia yksittäisten hankkeiden lupaedellytyksiin. Sen sijaan minimitekijään perustuva tilaluokittelu vaikuttaa varmuudella hankkeiden lupaedellytyksiin aiempaa menettelyä enemmän. Lupaharkinnassa joudutaan arvioimaan hankkeen vaikutus kaikkiin luokittelun laatutekijöihin erikseen. Vesienhoitolain mukaan vesimuodostuman tila ei saa heikentyä hankkeen tai toiminnan johdosta siten, että ekologisen tilan luokittelua koskeva tekijä alenee pintavesimuodostumassa vähintään yhdellä luokalla tai se edelleen heikkenee, jos kyseinen tekijä on jo alimmassa luokassa. Useimmissa toiminnoissa vesistökuormitus on ravinnekuormitusta tai kiintoainekuormitusta, osassa hankkeita haitallisen aineen kuormitusta. Esim. pintavesityypin mukaisesti kokonaisfosforin ja/tai kokonaistypen tilaluokka ei saa laskea hankkeen vaikutuksesta vesimuodostumassa. Näin ollen kuormituksen määrä sekä kuormituksen vaikutus ainepitoisuuksiin ja sen myötä biologisiin laatutekijöihin on arvioitava ja otettava huomioon lupaharkinnassa. Minimitekijään perustuva luokittelu on siten tiukempi kuin biologisten luokittelutekijöiden tilaa keskiarvoistava aiempi menettely.

Toisaalta taas heikentämättömyysvaatimus antaa mahdollisuuden heikentää vesimuodostuman tilaa, kunhan yksittäisen tekijän tilaluokka ei alene. Luokittelua koskevasta tekijästä riippuen luokkavälit voivat olla hyvinkin suuria ja tällöin muuttujan tai laatutekijän tila voi todellisuudessa heiketä paljonkin, ennen kuin kyseisen tekijän tilaluokka alenee yhdellä luokalla. Tämä on ristiriidassa vesienhoidon hyvän tilan tavoitteen saavuttamisen kanssa, kun luokittelutekijä on jo luokassa tyydyttävä tai välttävä (jos luokittelua koskeva tekijä on jo alimmassa luokassa, kaikenlainen heikentäminen on kiellettyä).

Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen, rakennettuun ympäristöön, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön on arvioitu vain välillisiksi ja vähäisiksi, ja arviointi on oikeasuuntainen. Arvioinnissa on tunnistettu, että toimenpidetarpeita voi kuitenkin kohdistua myös rakennettuun ympäristöön mm. hulevesien hallintaan, mikä on tarpeellinen huomio.

Vesienhoitoasetuksen muuttamista koskeva luonnos

Yleistä

Perustelumuistion mukaan vuoden 2025 alussa voimaan tulleilla muutoksilla lakiin vesien- ja merenhoidon järjestämisestä, ympäristönsuojelulakiin ja vesilakiin lisättiin mm. vesienhoitolakiin uudet vesilain ja ympäristönsuojelulain mukaisissa lupamenettelyissä sovellettavaksi tulevat säännökset vesien tilan ympäristötavoitteista. Näitä ovat vesienhoitolain 20 a §:n vesien tilan tavoite ja 20 b §:n heikentämättömyysvaatimus. Näissä säännöksissä säädetään, että valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset vesien tilan tavoitteista ja vesimuodostuman tilan heikentämättömyyden arvioinnista. Vesien tilan tavoitteista ja vesien tilan heikentämättömyyden arvioinnista annettavat tarkemmat säännökset ehdotetaan nyt sisällytettäväksi vesienhoitoasetukseen. Lisäksi ehdotetaan päivitettäväksi joitakin muita vesien tilan arviointiin liittyviä vesienhoitoasetuksen säännöksiä. Asetusmuutosten tavoitteena on selkeyttää vesien tilan arviointia koskevaa sääntelyä, täsmentää vesien tilan tavoitteita ja vesimuodostuman heikentämättömyyden arviointia koskevia lain taseisia säännöksiä sekä lisätä lupamenettelyn ennakoitavuutta ja vesien tilan arviointimenettelyn läpinäkyvyyttä.

ELY-keskusten näkemyksen mukaan vesienhoidon järjestämisestä annetun valtioneuvoston asetuksen täsmentäminen on tarpeellista etenkin pintavesien ekologisen tilan luokittelun selkeyden sekä läpinäkyvyyden kannalta. Esitetyt muutokset ovat siten yleisesti ottaen perusteltuja.

Asetuksessa kuvataan tarkasti pintavesien tilan luokittelua, joten oleellinen asia vesienhoitoviranomaisen kannalta on, että asetus vastaa ohjeistuksella sovittua 4. kauden luokittelukäytäntöä.

Perustelumuistion yleisperustelujen nykytilaan olisi aiheellista lisätä maininta Euroopan unionin tuomioistuimen (EUT) 25.4.2024 antamasta tuomiosta asiassa C-301/22 (EU:C:2024:347). Ratkaisu liittyy vesimuodostumia pienempien vesien merkitykseen lupaharkinnassa silloin, kun niillä on suora vaikutus vesimuodostumien tilaan. Asialla on selkeä kytkös vesimuodostumien tilaluokkaan ja lupaedellytysten arviointiin lupaviranomaisessa.

Pykäläkohtaisia huomioita

Asetusmuutosehdotuksen 3 §:n osalta ELY-keskukset toteavat, että lisäys, joka koskee pintavesien ja pohjavesien ryhmittelyn edellytyksiä on paikallaan. Pykälää tulisi kuitenkin selventää siltä osin, että voiko pinta- ja pohjavesimuodostuma kuulua useampaan ryhmään ekologisen ja kemiallisen tilan luokittelussa esim. alueen ominaispiirteiden tai paineiden osalta. Eli sama vesimuodostuma kuuluisi kahteen tai useampaan seurannan ja sitä kautta luokittelun ryhmään laatutekijäkohtaisesti, laatutekijän osatekijäkohtaisesti tai kemikaalikohtaisesti. Tämä voisi tarkoittaa, että vesimuodostumalla ei ole yhtään havaintoa mistään laatutekijästä tai kemikaalista, mutta se voidaan luokitella useammasta samankaltaisesta vesimuodostumasta saaduilla havaintotiedoilla.

18.6.2025

Muutetun 3 § 2 momentin mukaan *”Ryhmän vesimuodostumien tulee olla samalla vesienhoitoalueella, edustaa samaa pintavesityyppiä tai geologisesti samankaltaista pohjavesialuetta ja niihin kohdistuvien ihmistoiminnan vaikutusten tulee olla samankaltaisia ja samaa suuruusluokkaa.”* Onko ryhmittelystä tarpeen rajata ulos eri vesienhoitoalueilla olevien mutta mahdollisesti muuten samankaltaisten muodostumien hyödyntäminen? Pohjavesialueet eivät noudattele pintavesien valuma-aluejaon mukaisia vesienhoitoalueita. Myös pintavesimuodostumat voivat kuulua useampaan eri vesienhoitoalueeseen. Vesienhoitoalueita ei ole muodostettu niiden ominaisuuksien mukaan vaan valuma-alueiden jaon mukaan. Vesienhoitoaluejaot eivät ota kantaa esim. valuma-alueiden ominaisuuksiin, maaperään tms. seikkoihin, jotka vaikuttavat vesien tilaan.

Asetusmuutosehdotuksen 9 §:n osalta esitetyt tarkennukset ja lisäykset määritelmiin ovat paikallaan.

Asetusmuutosehdotuksen 10 §:n osalta ELY-keskusten näkemys on, että jokisuiden vaihtumisvyöhykkeiden rajoja olisi vaikea määrittää, joten hyvä ettei niitä ole tulossa uutena tyyppinä.

Asetusmuutosehdotuksen 11 §:ssä mainitaan, että tiedot toimittaa kalataloudessa toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sekä Luonnonvarakeskus, mutta perustelumuiistiossa toimittajana on ainoastaan Luonnonvarakeskus. ELY-keskukset esittävät harkittavaksi myös pykälän perusteluihin lisättäväksi maininnan, että kalastotietojen toimittaminen koskee myös keinotekkoisten ja voimakkaasti muutettujen vesimuodostumien luokittelussa tarpeellisten kalastotietojen toimittamista.

Asetusmuutosehdotuksen 12 § tulisi ELY-keskusten näkemyksen mukaan selkeyttää. Ekologisen tilan luokittelua koskevassa 12 §:ssä on sinänsä hyvin pyritty selkeyttämään tapaukset, joissa biologisten tekijöiden tilaa ei voida luotettavasti määrittää. Pykälän viimeinen lause on nykyisessä sanamuodossaan kuitenkin jossain määrin epäselvä, ja sellaisenaan se vaikuttaa olevan ristiriidassa perustelumuiustion sekä 4. vesienhoitokauden pintavesien ekologisen luokittelun ohjeistuksen kanssa. Tätä osaa pykälästä ei mainita tai avata asetuksen perustelumuiustiossa. Asetusluonnostekstin mukaan: *”Jos vesimuodostuman biologisten tekijöiden tilaa ei voida luotettavasti määrittää, voidaan ekologinen tila arvioida fysikaalis-kemiallisten tai hydrologis-morfologisten tekijöiden avulla myös edellä mainittuja heikompaan tilaan.”* Käytäntö on, että tällöinkin vähintään yksi biologinen laatutekijä on arvioitava asettamalla biologisille laatutekijöille arvioitu tilaluokka, joka voi sitten olla myös heikompi kuin fysikaalis-kemiallisten tai hydrologis-morfologisten tekijöiden tilaluokka, jolloin ekologinen tila määräytyy tuon biologisen tekijän arvioidun tilaluokan perusteella. Neljännen kauden luokitteluoppaan (luonnos) mukaan *”Arvioitu tilaluokka määritetään laatutekijöille, jos seuranta-aineistoihin perustuvat luokitustulokset eivät edusta tai edustavat vain osittain paineiden vaikutusta vesimuodostuman tilaan, tai jos seuranta-aineistoja ei ole lainkaan. Arvioitu tilaluokka voidaan määrittää*

18.6.2025

vain niille laatutekijöille, joiden tilaa voidaan perustellusti arvioida saatavilla olevien tietojen ja arvioiden (paineet, kaukokartoitus, mallinnus, ryhmittely, asiantuntija-arvio ja/tai tukevien laatutekijöiden tilan ja tai paineiden) perusteella. Arvioitu tilaluokka tulee määrittää vain niille relevanteille laatutekijöille, jotka reagoivat herkimmin vesimuodostumaan kohdistuville paineille.” Edelleen luokitteluoppaassa todetaan, että
”Vesimuodostumakohtainen ekologinen tilaluokka perustuu biologisten, fysikaalis-kemiallisten tai hydrologis-morfologisten laatutekijöiden seurantatulosten ja arvioitujen luokitustulosten sekä vesistöön kohdistuvan kuormituksen ja muiden ihmistoiminnan paineiden yhdenmukaiseen tarkasteluun, joka tehdään monipuoliseen harkintaan perustuen. Eroavaisuutena aiempiin vesienhoitokausiin on, että arviointityö tehdään laatutekijöiden tasolla ja että sen jälkeen vesimuodostuman ekologinen tilaluokka määrittyy heikoimman tekijän mukaan”.

Pykälästä ja/tai sen perusteluista olisi hyvä ilmetä mitä tarkoitetaan biologisten tekijöiden luotettavalla määrittämisellä ja millaisissa tilanteissa luotettava määrittäminen ei ole mahdollista. Mikä katsotaan luotettavaksi tilan määrittämiseksi ja kuka tai mikä taho arvioi luotettavuuden? Nyt asetusluonnoksessa käytettävä ilmaisu on hyvin tulkinnanvarainen eikä vastaa tarpeeseen luokituksen läpinäkyvyydestä. Pisara-tietojärjestelmän lisäksi myös luokitteluopasta tulisi päivittää vastaamaan pykälän vaatetta.

Asetusmuutosehdotuksen 12 § viimeisen lauseen osalta sen muotoilua (tai jopa sen poisjättämistä ja asian avaamista sen sijaan perustelumiestiossa tai toisaalla asetuksessa) määrittänee se, halutaanko sillä tarkentaa vain fysikaalis-kemiallisen ja hydrologis-morfologisen tiedon vaikutusta tila-arvioon (eli milloin niiden kautta tila voi olla alempi kuin muutoin voisi) vai avata laajemmin tilannetta, jossa yhdelle tai useammalle laatutekijälle voidaan asettaa arvioitu luokka. Jos halutaan tarkentaa vain fysikaalis-kemiallisen ja hydrologis-morfologisen tiedon vaikutusta tila-arvioon voisi yksi mahdollinen selventävä ilmaisuotapa olla esimerkiksi seuraavantapainen: *Jos vesimuodostumien biologisten tekijöiden tilaa ei voida määrittää biologisen aineiston puuttuessa tai sen ollessa*

18.6.2025

epäedustava, voidaan biologisten tekijöiden tila ja edelleen ekologinen tila arvioida fysikaalis-kemiallisten tai hydrologis-morfologisten tekijöiden avulla myös edellä mainittuja heikompaan tilaan. Perustelumuistiot on tarpeen täydentää näiden tapausten käsittelyn osalta huomioiden myös luokitteluoppaan ohje arvioidun tilaluokan määrittelylle.

Perustelumuistion 12 §:ssä esitetään myös, että hydrologis-morfologiset ja fysikaalis-kemialliset olosuhteet käsitetään ekologisessa luokituksessa joko erinomaisia biologisia oloja tukeviksi tai eivät haittaa joko hyvien tai tyydyttävien biologisten olojen saavuttamista. Em. virke ei ole ymmärrettävä eikä se ole looginen vesienhoidon tavoitteiden suhteen, joten se pitäisi poistaa tai muotoilla uudelleen. Myöhemmin tekstissä todetaan oikein, että niiden muutokset huomioidaan niiden aiheuttamien biologisten vaikutusten kautta.

Asetusmuutosehdotuksen 12 a § kuvaa biologisen tekijän luokittelua. Nykyisessä muodossa tekstistä ei ilmene, että biologisen tekijän luokittelussa voidaan käyttää myös muuta tietoa kuin ko. tekijöistä mitattua tietoa (vrt. kommentit kohtaan 12 §, arvioitu luokka). Läpinäkyvyyden ja luokittelusta vastaavan vesienhoitoviranomaisen kannalta on olennaista kirjata tämä asetukseen selkeästi.

Asetusmuutosehdotuksen 12 a §:n 1 momentista ELY-keskukset ehdottavat poistettavaksi viittauksen paineisiin: "Biologisen tekijän tilaluokan määrittämisessä käytetään kyseiseen vesimuodostumaan kohdistuvien paineiden vaikutuksia kuvaavia, liitteessä 2 b esitettyjä seurantaohjelman olennaisia muuttujia..." Hyvässä ja erinomaisessa tilassa oleviin vesimuodostumiin ei kohdistu paineita, joten mitä muuttujia tällöin pitäisi käyttää? Seuranta tehdään resurssien mukaan, ja kaikista vesimuodostumista ei myöskään ole joka luokittelukierroksella kaikista laatutekijöistä dataa. Käytännössä käytetään sitä dataa mitä on, mutta tämä "paineen perusteella tehtävä muuttujien valinta" toistuu sekä asetuksessa että perustelumuistiossa. "Olennaisia muuttujia" on mielestämme riittävä ilmaus kuvaamaan seurantaasetustasolla.

12 a § 1 momentin osalta ELY-keskukset toteavat myös, että ekologisessa tilaluokituksessa biologisen seuranta-aineiston merkitys korostuu ja se aiheuttaa painetta seurantakustannusten nousulle. Olisi tarpeen hankkia tutkimustietoa sekä laatia ohjeistusta siitä, millaisiin paineisiin eri muuttujat reagoivat eri pintavesityypeissä, jotta seuranta voisi tarpeen mukaan kohdentaa kuvaavimpiin muuttujiin. Olisi myös tarpeen määrittää taho, joka määrittelee muuttujat. Ehdotus tahoksi olisi Suomen ympäristökeskus, joka nykyisin määrittää mm. vesimuodostumien tyyppikohtaisten muuttujien raja-arvot.

12 a § 3 ja 4 momentit kuvaavat menettelyä varsin tarkasti. Onko menetelmäkuvauksen tarpeen olla näin tarkasti asetuksessa? Onko mahdollista, että menetelmiin tulee muutostarpeita, joita ei ole mahdollista toteuttaa ilman asetuksen muuttamista?

18.6.2025

Liitteen 2 kohdassa B, "Pintavesityypit" taulukossa ei ole pintavesityyppien lyhenteitä, joista oli perustelumuiustiossa maininta.

Liitteen 2 b osalta voisi harkita, että kannattaako indeksejä kuvata niin tarkasti, kun niitä voi tulla tarve kehittää? Onko asetusten liitteiden muuttaminen raskas prosessi?

Liitteen 2 b osalta perustelumuiustiossa voisi tarkentaa, että uusi 2 b liite perustuu vesipuitedirektiivin liitteessä V säädettyihin biologisiin laatutekijöihin ja niiden arviointia koskeviin vaatimuksiin. Tai jokin viittaus liitteeseen V.

Liitteen 2 b otsikossa tulisi avata, että numeroidut kohdat ovat luokittelun laatutekijöitä ja näiden alla on listattu itse muuttajat.

Lopuksi erinäisiä huomioita

Yhteenvedona ELY-keskusten näkemysten osalta voitaneen todeta, että luokittelun merkittävyyden vuoksi olisi tärkeää, että asetuksessa ja sen perustelumuiustiossa tuotaisiin mahdollisimman selvästi ja avoimesti näkyviin kaikki se, mistä on olemassa selkeä linjaus, ja toisaalta tuotaisiin selvästi esiin ne asiat, joissa linjaukset ovat joko mahdollisesti muuttuvia tai eivät ole vielä selkeitä, ja että missä, milloin ja miten nämä tullaan selkeyttämään. Perusteiden tulisi olla ymmärrettäviä kaikille ketä asia koskee. Esimerkiksi ilmaus siitä, että luokittelussa jatkossa vesimuodostuman tila määräytyy heikoimman tekijän tilan perusteella voi olla kaikille hankalasti ymmärrettävä sellaisenaan, koska tila ei kuitenkaan voi määräytyä esim. pelkästään hydrologis-morfologisen tilan mukaan hyvää huonommaksi. Vesienhoitolain 20 a §:ssä todetaan, että valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset vesien tilan tavoitteista. Nyt olisi siis hyvä saada todella selkeäksi se mitä tarkoittaa laatutekijäkohtaiseen tarkasteluun siirryttäessä se, että kaikissa pinta- ja pohjavesimuodostumissa tulee saavuttaa vähintään hyvä tila.

Jossain määrin epäselväksi jää, täsmentävätkö asetukseen esitetyt muutokset esim. riittävästi vesimuodostuman heikentämättömyyden arviointia koskevia lain taseisia säännöksiä kuten yhtenä tavoitteena oli.

Asetuksen valmistelun yhteydessä olisi ollut hyvä saada myös täsmennystä poikkeamiin liittyen, mutta asiasta tulee myöhemmin ohjeistusta.

ELY-keskukset haluavat tuoda tässä yhteydessä esiin myös sen, että vesimuodostumaan kohdistuva poikkeamatieto tulisi saattaa vesienhoidon suunnittelun järjestelmiin (esim. Pisara) tiedoksi, jotta se pystytään huomioimaan jatkosuunnittelussa. Tämä edellyttää järjestelmien kehitystä.

Lisäksi veloitettarkkailuohjelmia tulisi jatkossa olla mahdollista päivittää, mikäli todetaan, että tarkkailtavat muuttajat eivät kaikilta osin sovellu vesimuodostumaan kohdistuvan paineen vaikutusten tarkkailuun.

18.6.2025

Edelleen seurantaan olisi tarpeen saada riittävästi resursseja, jotta saataisiin mahdollisimman luotettavaan ja edustavaan seuranta-aineistoon perustuva tilaluokka. On tilanteita, jolloin on käytettävissä seurantatietoa vain yhdeltä vuodelta ja yhdestä havaintopaikasta, ja luokittelu tehdään käytännössä tähän tietoon perustuen tai vielä vanhempaan olemassa olevaan tietoon perustuen, mikä johtaa luokituksen epätarkkuuteen. Biologista seurantatietoa ei aina ole käytettävissä, jolloin luokittelu perustuu joko hydrologis-morfologiseen tai/ja fysikaalis-kemialliseen aineistoon ja biologisen tilan asiantuntija-arvioon.

Tämä asiakirja on hyväksytty/allekirjoitettu viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Mari Nykänen ja ratkaissut yksikön päällikkö Lauri Kaisto. Merkintä hyväksynnästä on asiakirjan lopussa.

Tiedoksi

ELY-keskukset

Tämä asiakirja KEHA/919/2025 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/919/2025 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Nykänen Mari 18.06.2025 11:23

Ratkaisija Kaisto Lauri 18.06.2025 12:13